

PROJEKT PILGRIMSFALK I NORRBOTTEN – EN ÅTERBLICK

Av Stig Hamrén, Harads

Svenska Naturskyddsföreningen startade Projekt Pilgrimsfalk 1972, under en tid då utvecklingen såg minst sagt dystert ut för pilgrimsfalken. I mitten på 1970-talet fanns falken bara kvar i några små restpopulationer i Sverige, och Norrbotten var det län, där de flesta paren fanns. Målsättningen för falkprojektet var delvis att kartlägga orsaken till minskningen.

Under ledning av Peter Lindberg, Göteborg kunde konstateras, att DDT var den stora boven till minskningen. Det började med att undersöka hur många par det fanns i Norrbotten. Första inventeringsåret hittades fem häckande par, som fick totalt sex ungar flygga. Vi räknade med att det fanns ca femton par i Norrbotten i mitten av 1970-talet. I övriga Sverige bara några enstaka par.

1982 bildade vi i Norrbotten en arbetsgrupp inom Norrbottens Ornitologiska Förening. Ove Backlund, Waldemar Berggren, Anders Olofsson och Stig Hamrén ingick i gruppen. Under årens lopp har även Mats Bergqvist, Bert Ove Lindström, Mats Hamrén, Birger Boström och Johan Engström deltagit.

Under inventeringarna deltog flera väldigt duktiga bergsklättrare. Då vi började inventeringarna 1983, var bara fem par kända. På två lokaler samlade vi in ägg för transport till avelsanläggningen utanför Göteborg. Vi samlade in ägg, som var så tunnskaliga, att falkarna låg sönder dem. Vi la konstgjorda ägg i balen, och då vi kom tillbaka efter ca två veckor med ungar, var de spännande att se, om honan tog hand om dem. Under åren 1985 - 1991 gjorde vi det, och alla gånger var det utan missöden. Falkarna tog hand om ungarna.

Under 1990-talet har allt lägre halter av bl. a. DDE och PCB uppmätts i falkäggen. Prover tas på falkungar och rötägg för att kolla miljögifter som flamskyddsmedel och förändringar i naturen.

Pilgrimsfalken häckar både i klippor och på marken. 1987 hittade vi första markboet på ett stort myrområde. Genom åren har vi hittat bon på ett tjugotal myrmarker. Från 1983, då bara fem par var kända, har vi på 2000-talet haft 50-60 kända par, som fått 50-124 ungar per år.

En hona, som märktes i ett bo i Arjeplog och hittades död 1993 i Senegal, Västafrika, hade flugit över 6475 km från boplatsen. Hon är den pilgrimsfalk, som flyttat längst. En annan norrbottensfalk utmärker sig som den äldsta återfunna svenska falken. Hon märktes norr om Pajala 1979 och var 17 år och 4 månader, då hon påkördes av en bil i Frankrike den 2 november 1996.

Jag kan nämna ett par händelser, som hänt under åren. År 1990 skulle Anders och jag transportera två avelsungar till en klippa i

Gällivare kommun. Då vi lastat kartongen med ungarna, blev vi beskjutna med älgstudsare. Kulor slog ner i väggkanten så att det bara dammade. Skyndsam reträtt. När vi fick tag i husägaren sa han, att han inte såg oss och tränade skjutning inför älgjakten. Ungarna kom helskinnade till sitt bo.

Vi har blivit anklagade för boplundring 1984.

Jag körde på en björn utanför Jokkmokk 1996. Björnen klarade sig.

Under årens inventeringar har vi nästan varje år åkt med helikopter minst en gång per år. Helikopter är det mest effektiva sättet att inventera på. Vi har använt bil hundratals mil och båt till otaliga berg. Tack vare att vi ställt upp ideellt med ca 100 dagar tillsammans per sommar, har vi kunnat genomföra det stora jobbet rätt bra.

Största bidragspengarna kommer från SNF och Alvins fond.

Projektledare Sverige: Peter Lindberg, Göteborg

Projekt Pilgrimsfalk i Norrbotten: Stig Hamrén, Harads